

*Кірін Р. С.,**кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільного та господарського права
ДВНЗ «Національний гірничий університет»*

ГЕОЛОГІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТРАНСГАЛУЗЕВОЇ КОДИФІКАЦІЇ

Анотація. Стаття присвячена вирішенню проблем кодифікованих актів геологічного та адміністративного законодавства при розкритті складів правопорушень в сфері геологічного вивчення надр, зокрема – порушення права власності на надра, вимог щодо охорони надр, правил і норм проведення геологічних робіт.

Ключові слова: адміністративні правопорушення, геологічне вивчення надр, кодифікація, правила і вимоги.

Постановка проблеми. Приналежність надр до об'єктів права власності Українського народу вимагає від органів державної влади, що здійснюють права власників, відповідних заходів правової охорони зазначеного виду природних ресурсів. Серед подібних заходів важливе місце посідає встановлення юридичної відповідальності за порушення законодавства про надра (далі – ЗпН). У свою чергу, найбільш поширеним її видом є адміністративна. Остання передбачена у двох основних кодифікованих актах: адміністративного законодавства – Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КпАП); законодавства про надра – Кодексі України про надра (далі – КпН). Таким чином, норми останнього реалізуються через інститут адміністративної відповідальності.

Однак співставлення окремих приписів цих законодавчих актів, зокрема щодо складів правопорушень в сфері геологічного вивчення надр (далі – ГВН), а саме 1) порушення права власності на надра: 1.1) самовільне ГВН, як вид користування надрами 1.2) укладення угод, які в прямій чи прихованій формі порушують право державної власності на надра (ст. 47 КпАП); 2) порушення вимог щодо охорони надр: 2.1) невиконання правил охорони надр та вимог щодо безпеки людей, майна і навколишнього природного середовища (далі – НПС) від шкідливого впливу робіт, пов'язаних з ГВН; 2.2) знищення або пошкодження спостережних режимних свердловин на підземні води; 2.3) знищення або пошкодження маркшейдерських і геодезичних знаків; 2.4) невиконання вимог щодо приведення бурових свердловин, які ліквідуються або консервуються, в стан, що забезпечує безпеку населення; 2.5) невиконання вимог щодо збереження бурових свердловин на час консервації; 2.6) порушення особливих умов спеціального дозволу (далі – спецдозволу) на ГВН, якщо це не пов'язано з отриманням доходу у великих розмірах (ст. 57 КпАП); 3) порушення правил і вимог проведення робіт по ГВН: 3.1) порушення правил і вимог проведення робіт по ГВН, яке може призвести чи

привело до недостовірної оцінки розвіданих запасів корисних копалин або умов для будівництва та експлуатації підприємств по видобуванню корисних копалин (далі – ВКК), а також підземних споруд, не зв'язаних з ВКК; 3.2) втрата геологічної документації, дублікатів проб корисних копалин і керна, необхідних при дальшому ГВН і розробці родовищ (ст. 58 КпАП), свідчить про наявність низки проблемних питань транскодифікаційного характеру, що ускладнюють правозастосовну практику.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою досліджень у галузі вітчизняного геологічного права є праці В.І. Андрейцева, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкової, О.А. Грицан, І.М. Козьякова, М.В. Красної, О.В. Леонової, О.Ю. Макаренка, Н.П. Медведєвої, О.М. Олійника, С.В. Разметаєва, Ю.С. Шемчушенка, О.П. Шем'якова, В.К. Філатової, І.В. Хохлової та інших.

Так, В.К. Філатова однією з перших в юридичній науці України виконала комплексне дослідження сукупності правових приписів, присвячених ГВН [1], а О.М. Олійник зробив акцент у своїй роботі на окремих аспектах правового регулювання охорони надр і, зокрема, на понятті та видах юридичної відповідальності у цій сфері [2]. Однак питання співвідношення приписів кодифікованих актів адміністративного законодавства та ЗпН, породжене наявністю колізій і прогалин щодо адміністративної відповідальності за геологічні правопорушення залишається таким, що потребує подальшого додаткового вирішення.

Одним із свідчень наявних проблем розвитку геологічного та адміністративного законодавства є ситуація із виконанням Указу Президента України від 06.06.2003 р. № 485/2003 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 червня 2003 року», «Про невідкладні заходи щодо підвищення ефективності надрокористування в Україні» [3], яким Кабінету Міністрів України (далі – КМ) було доручено в місячний строк внести на розгляд парламенту законопроект про внесення змін до КпАП щодо запровадження адміністративної відповідальності за незаконне ВКК місцевого значення. Втім остання вимога і досі залишається не виконаною.

Метою цієї статті є формулювання пропозицій щодо розв'язання проблем кодифікованих актів ЗпН та адміністративного законодавства при розкритті складів правопорушень у сфері ГВН.

Виклад основного матеріалу дослідження. Чинний КпН (ст. 65) закріплює, що порушення ЗпН тягне за собою, серед інших видів юридичної відповідальності, й адміністративну – згідно з законодавством України. У свою чергу, порушення сформульованих в КпН правил,

тягне за собою відповідальність, передбачену в КпАП.

Так, ст. 47 «Порушення права державної власності на надра» КпАП встановлює стягнення за самовільне користування надрами, укладення угод, які в прямій чи прихованій формі порушують право державної власності на надра. В той же час, згідно зі ст. 4 КпН, угоди або дії, які в прямій або прихованій формі порушують право власності Українського народу на надра, є недійсними.

Аналіз складу останнього виду правопорушення був детально розглянутий в попередніх дослідженнях [4; 5], і наразі потребує лише узгодженого формулювання положень ст. 65 КпН та ст. 47 КпАП з урахуванням положень тієї ж ст. 4 КпН та ст. 13 Конституції України. Отже, логічно уявляється пропозиція, за якою в обох кодифікованих актах слід використати наступну редакцію: «Самовільне користування надрами, укладення договорів та вчинення інших правочинів, які в прямій чи прихованій формі порушують право власності Українського народу на надра».

У другій групі геологічних правопорушень «Порушення вимог щодо охорони надр», викладених у ст. 57 КпАП, можна виділити принаймні 6 окремих складів (вищезазначені пункти 2.1-2.6), однак по кожному з них мають місце більші чи менші відхилення від формулювань складів таких правопорушень, наведених у ст. 65 КпН.

Причина цих міжгалузевих відхилень полягає в тому, що склад геологічних правопорушень, запропонований у ЗпН (ст. 65 КпН), було сформульовано в редакції його кодифікованого акту від 31.08.1994 р., а диспозиції кодифікованого акту адміністративного законодавства – в редакції від 01.06.1985 р. (ст.ст. 47, 57, 58 КпАП), який, у свою чергу, орієнтувався на диспозиції, представлені ще у Кодексі Української РСР про надра в редакції від 01.11.1976 р. (ст. 105). Отже наявні проблеми трансгалузевої кодифікації сучасного адміністративного та геологічного законодавства є не тільки хронічними в правотворчому аспекті, а й небезпечними в правозастосовному напрямі, а, отже, такими, що потребують актуального вирішення.

Так, склад правопорушення, наведений у п. 2.1 (ч. 1 ст. 57 КпАП), не співпадає із складом, що містить п. 7 ст. 65 КпН, по таким елементам: а) невиконання вимог щодо охорони – невиконання вимог щодо безпеки; б) охорона довкілля, будівель і споруд – безпека людей, майна і навколишнього природного середовища (далі – НПС). У даному випадку, виходячи з конституційних положень (ст.ст. 3, 50), вказані приписи пропонується сформулювати в наступній редакції «невиконання правил охорони надр та вимог щодо безпеки людей, майна і довкілля від шкідливого впливу робіт, пов'язаних з користуванням надрами».

Відносно складу правопорушення, сформульованому у п. 2.2, пропонується віддати перевагу редакції ч. 2 п. 8 ст. 65 КпН шляхом вилучення з редакції ч. 1 ст. 57 КпАП словосполучення «на підземні води», адже останне звучить коло спостережних режимних свердловин.

Слід акцентувати увагу й на тому факті, що серед складів правопорушень ст 57 КпАП відсутній склад, наведений у ч. 1 п. 8 ст. 65 КпН, а саме – знищення або пошкодження геологічних об'єктів, що становлять осо-

бливу наукову і культурну цінність. Пропозиція щодо вирішення цієї проблеми була викладена автором у раніше опублікованій роботі [6].

Склад п.10 ст. 65 КпН уявляється більш вдалим, ніж його редакція згідно з ч. 3 ст. 57 КпАП (п.п. 2.4 та 2.5), втім і її пропонується вдосконалити наступним формулюванням: «невиконання вимог щодо приведення гірничих виробок і свердловин, які ліквідовано або законсервовано, в стан, який гарантує безпеку людей, майна та довкілля, а також вимог щодо збереження родовищ, гірничих виробок і свердловин на час ліквідації або консервації».

Що стосується складу п. 2.6 (ч.4 ст. 57 КпАП), то тут необхідно внести пропозицію щодо доповнення чинного КпН (ст. 65) аналогічною редакцією, оскільки така диспозиція в останньому досі відсутня. Хоча, зазначу, що у разі порушення вимог, передбачених спецдозволом, згідно зі ст. 26 КпН, користування надрами припиняється. При цьому слід мати на увазі, що до особливих умови спецдозволу відносяться:

- *правила і стандарти користування конкретними ділянками надр;*
- *якість продукції або робіт;*
- *технологія видобування та переробки корисних копалин;*
- *порядок ВКК, зокрема з метою запобігання негативним екологічним наслідкам і забезпечення безпеки забудованих територій;*
- *види, обсяги і строки виконання робіт на ділянці надр;*
- *припинення діяльності, пов'язаної з використанням ділянки надр [7].*

Третя група складів геологічних правопорушень, викладених в редакції від 01.06.1985 р. у ст. 58 КпАП, показує, що сформульована диспозиція «порушення правил і вимог проведення робіт по ГВН» дещо вужча від сформульованої у ст. 65 КпН – «порушення норм, правил і вимог щодо проведення робіт по ГВН» в редакції від 31.08.1994 р. Проте у обох випадках виникає питання щодо конкретизації окремих складових наведених конструкцій. Якщо позиція «вимоги щодо проведення робіт по ГВН» більш менш зрозуміла, адже останні наведені у ст. 38 КпН, то відносно «правил» і «норм» щодо проведення робіт по ГВН однозначності явно бракує. Крім того, гіпотеза ст. 58 КпАП, уточнює, що норма вступає в дію лише якщо подібне порушення може призвести чи призвело до недостовірної оцінки розвіданих запасів корисних копалин або умов для будівництва та експлуатації підприємств по ВКК, а також підземних споруд, не зв'язаних з ВКК. Отже, відповідь на питання «які правила і норми щодо проведення робіт по ГВН можуть бути порушені користувачем надр, внаслідок чого останній, при настанні певних умов, може бути притягнутий до адміністративної відповідальності?» є надзвичайно актуальною не тільки для практичної діяльності суб'єктів ГВН, а й для подальшого вдосконалення згаданих кодифікованих актів.

Вирішення даної ситуації розпочнемо з аналізу приписів кодифікованого акту ЗпН. По-перше, проведення робіт по ГВН, згідно ст 37. КпН, організується та координується Державною службою геології та надр Украї-

ни (далі – Держгеонадра) на основі такої документації: а) державних комплексних або цільових програм; б) міжгалузевих і галузевих планів, в) проектів; г) *відповідних норм і правил*.

По-друге, для ГВН, у тому числі для дослідно-промислової розробки родовищ корисних копалин (далі – ДПР РКК) загальнодержавного значення, надра надаються у користування без надання гірничого відводу після одержання спецдозволу на ГВН (ст. 20 КпН). У свою чергу, порушення *вимог спецдозволу* є підставою для припинення права користування надрами (п. 5 ст. 26 КпН). По-третє, ДПР РКК загальнодержавного значення здійснюється на підставі *проекту робіт*, погодженого з Державною службою гірничого нагляду та промислової безпеки України. По-четверте, відповідно до ст. 62 КпН орган державного геологічного контролю (далі – ДГК) перевіряє, у тому числі:

- виконання *вимог щодо охорони надр* під час ведення робіт з ГВН;
- виконання *державних програм геологорозвідувальних робіт* (далі – ГРР), *геологічних завдань і замовлень*;
- обґрунтованість застосування *методик* з ГВН;
- виконання рішень з питань методичного забезпечення робіт з ГВН;
- *дотримання нормативів, стандартів та інших вимог щодо ГВН, умов спецдозволів та угод про умови користування надрами*;
- відповідність ГРР і наукових досліджень *державним контрактам і замовленням*, а також *проектам* щодо проведення таких робіт;
- відповідність *установленим вимогам введення в експлуатацію розвіданих РКК*; - *обґрунтованість напрямів* пошукових, ГРР та інших робіт з ГВН;
- правильність державної реєстрації робіт з ГВН, виконання *умов, передбачених спецдозволом*.

Крім того, Держгеонадра мають право припиняти всі види робіт по ГВН, що проводяться з порушенням *стандартів та правил* та зупиняти діяльність підприємств і організацій, що займаються ГВН з порушенням *передбачених спецдозволом умов*.

Як бачимо, безпосередньо терміни «правила» і «норми» у КпН зустрічаються лише один раз і лише як декларація підстави для проведення робіт по ГВН (ч. 2 ст. 37). Надалі по тексту кодексу можна зустріти різноманітні види документації, що пов'язані із здійсненням робіт по ГВН, проте мають інші назви – *плани, проекти, спецдозвіл, вимоги, завдання, замовлення, методика, методичне забезпечення, нормативи, стандарти, контракти, обґрунтування* тощо. Для відповіді на питання – чи припустимо вважати перелічені види документів правилами або нормами – слід звернутися до загально визнаного, енциклопедичного розуміння значення цих термінів.

Отже, поняття «правило» означає: а) *вимога для виконання якихось умов* всіма учасниками якої-небудь дії (судового процесу, організації, установи), за виконання якого передбачено заохочення, а за невиконання покарання; б) *положення*, що виражає певну закономірність, постійне співвідношення яких-небудь явищ, відправне положення; в) принцип, що виступає *керівництвом* у чомусь; г) *настанова*, що лежить в основі чогось; д) норма поведінки, прийнятий *кимось зразок дії*; є) *при-*

пис, що встановлює порядок чого-небудь.

Під поняттям «норма» (від лат. norma – керівне начало, правило, зразок) розуміється: а) узаконена чи загально визнана у певній сфері *настанова*; б) звичайний, встановлений або визнаний обов'язковим *порядок*; в) встановлена міра чого-небудь; г) *норматив*; д) звичайний *стан* чого-небудь; є) *правило* поведінки. Таким чином, розглянуті категорії за своїм змістом дуже близькі, а іноді й просто тотожні (правило – норма поведінки, норма – правило поведінки).

Певною мірою допомагає у просуванні до відповіді на поставлене питання аналіз повноважень Держгеонадр, до яких, згідно зі ст. 6 Закону України «Про державну геологічну службу України», у тому числі, належать:

- контроль за дотриманням користувачами надр, незалежно від форм власності, вимог ЗпН, а також встановлених стандартів, норм і правил щодо ГВН;
 - виконання робіт із стандартизації, метрології, сертифікації у сфері ГВН;
 - погодження норм відбору, втрат корисних копалин на підприємствах, що видобувають тверді, рідкі та газоподібні корисні копалини і гідромінеральні ресурси [8].
- Крім того, Держгеонадра розробляє та вносить пропозиції щодо проектів *типових документів з планування, фінансування, проектування і визначення кошторисної вартості ГРР*, що виконуються за кошти держбюджету [9].

Тобто, з вищенаведеного слідує, що, по-перше, користувачі надр зобов'язані дотримуватися *встановлених стандартів, норм і правил щодо ГВН* і, по-друге, дотримуватися *норм відбору, втрат корисних копалин*. Згадування в законі такого документу, як «стандарт», що не фігурує а ні в ст. 65 КпН а ні в ст. 58 КпАП вимагає дослідження і його значення у технічному регулюванні ГВН. Справа в тім, що саме на технічне регулювання та можливість здійснення належного контролю за проведенням робіт з ГВН, направлених на досягнення оптимального рівня достовірності геологічної інформації, отримуваної всіма суб'єктами господарювання на території України спрямовані Правила нормативного забезпечення ГВН [10]. Вимоги останніх є обов'язковими для всіх суб'єктів господарювання під час проведення робіт і досліджень, пов'язаних з ГВН на території України, які підлягають державній реєстрації та за результатами яких отримана геологічна інформація про надра надається у вигляді звіту щодо результатів ГВН на постійне зберігання (депонування) до геологічного інформаційного фонду України Державного науково-виробничого підприємства «Геоінформ». Підставою для обов'язкового застосування вищезазначених Правил нормативних документів (далі – НД) суб'єктом господарювання під час виконання робіт з ГВН на території України є: 1) НД, які затверджені центральним органом виконавчої влади у сфері стандартизації, що стосуються ГВН; 2) НД, що включені до офіційного актуалізованого переліку чинних НД (далі – Перелік) з проведення геологічних досліджень, пошуку, розвідки та оцінки запасів і ресурсів корисних копалин, затверджених або схвалених Держгеонадрами розпорядчим документом останнього. У випадках, коли виконання конкретної роботи з НД урегульоване двома і більше

НД, суб'єкт господарювання може вибрати один НД, який забезпечує оптимальні умови виконання геологічного (технічного) завдання.

При цьому слід мати на увазі, що перевірку дотримання суб'єктами господарювання вимог Правил під час виконання робіт з ГВН, контроль відповідності отриманої геологічної інформації НД, застосування яких є обов'язковим, здійснюють під час: а) планових та позапланових перевірок суб'єктів господарювання службами ДГК; б) проведення службами метрології та стандартизації метрологічної експертизи документації (*технічних завдань, нормативних документів, конструкторської, проектної та технологічної документації*) та звітів щодо результатів ГВН перед розглядом їх науково-технічними радами та затвердженням; в) проведення державної експертизи та оцінки запасів і ресурсів корисних копалин; г) схвалення звітів щодо результатів ГВН, підготовлених до видання комплектів карт та інших матеріалів геологічного змісту Науковою редакційною радою; - схвалення матеріалів з оцінки ресурсів твердих корисних копалин Науковою радою з прогнозування ресурсів корисних копалин; д) приймання на постійне зберігання (депонування) ДНВП «Геоінформ».

Ведення зазначеного Переліку здійснює Український державний геолого-розвідувальний інститут (далі – УкрДГРІ) – головна організація із стандартизації Держгеонадр і єдина в Україні науково-дослідна установа, що здійснює науковий супровід усіх стадій ГРР на всі види корисних копалин. Крім того, УкрДГРІ акредитований Держгеонадрами на здійснення моніторингу та наукового супроводження надрокористування, а до його основних напрямів діяльності відносяться:

- розробка *галузевих стандартів з ГВН*;
- створення та ведення *галузевого фонду НД*;
- методичне керівництво впровадженням та використанням *НД з ГВН* у геологічних виробничих підприємствах [11].

Відповідно до Правил, у Перелік повинні бути включені чинні НД, окрім НД, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері стандартизації, за такими розділами: I. «Перелік НД з ГВН, чинних станом на 01.01.2005», до якого повинні бути включені НД, що стосуються ГВН, включаючи галузеві НД колишнього СРСР; II. «Перелік НД, які затверджені спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з ГВН після 01.01.2005»; III. «Інші НД, затверджені після 01.01.2005». НД перед затвердженням УкрДГРІ присвоює відповідне позначення за схемою **К 73.1-В.Д.Р**, в якому: **К** – *категорія НД: СОУ – стандарт організації України*; **ТУ У** – *технічні умови України*; **КНД** – *керівний нормативний документ*; **П** – *положення*; **ПР** – *правила*; **ІН** – *інструкція*; **МВВ** – *методика виконання вимірювання*; **МВ** – *методика випробувань*; **МА** – *методика атестації*; **МК** – *методика калібрування*; **73.1** – код підкласу «Дослідження та розробки в галузі природничих та технічних наук» за ДК 009-96 (з 1 січня 2012 року – ДК 009:2010); **В** – код виду і напрямку геологічної діяльності з усталеною ознакою належності НД до галузі геології; **Д** – порядковий номер документа у виді або виді та напрямку діяльності; **Р** – рік затвердження та надання чинності.

В даній ситуації слід враховувати також й положення ст. 15 Господарського кодексу України, згідно з яким, для технічного регулювання у сфері господарювання застосовуються:

- *технічні регламенти*;
- *стандарти*;
- *кодекси усталеної практики*;
- *класифікатори*;
- *технічні умови*.

При цьому застосування стандартів чи їх окремих положень є обов'язковим для: а) суб'єктів господарювання, якщо на стандарти є посилання в технічних регламентах; б) учасників угоди (контракту) щодо розроблення, виготовлення чи постачання продукції, якщо в ній (ньому) є посилання на певні стандарти; в) виробника чи постачальника продукції, якщо він склав декларацію про відповідність продукції певним стандартам чи застосував позначення цих стандартів у її маркуванні. Розкриває зв'язок ланки «технічний регламент–стандарт» визначення першого терміну у ст. 1 Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» [12], відповідно до якої технічний регламент – закон України або нормативно-правовий акт (далі - НПА), прийнятий КМ, у якому визначено характеристики продукції або пов'язані з нею процеси чи способи виробництва, а також вимоги до послуг, включаючи відповідні положення, дотримання яких є обов'язковим. Отже, можемо констатувати факт наявності у законі (ст. 62 КпН) посилання на стандарт і відсутності обов'язковості його дотримання, адже згадки про нього ст. 65 КпН не містить.

Ще одним важливим документом у сфері ГВН є Положення про проведення моніторингу та наукового супроводження надрокористування, затверджене наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 11.03.2013 р. № 96 [13], згідно з яким, уповноважений Держгеонадрами суб'єкт має надавати допомогу надрокористувачеві у дотриманні вимог *НПА, загальнодержавних та галузевих НД*. Останній перелік, як уявляється, найбільш повно та універсально охоплює всю множинність перелічених вище видів «норм і правил».

Нарешті, конкретизацію наведених понять можна знайти у наказі Міністерства екології та природних ресурсів України від 28.03.2013 р. № 133 «Про затвердження форм документів у сфері здійснення державного геологічного контролю» [14], яким, серед інших, затверджені три форми актів перевірки дотримання вимог законодавства у сфері ГВН, у тому числі ДПР РКК загальнодержавного значення: 1) металічні руди, неметалічні корисні копалини, горючі тверді корисні копалини; 2) горючі газоподібні та рідкі корисні копалини; 3) води, грязі лікувальні. Проте найцікавішими, в напрямку вирішення поставленого завдання, є перелік питань щодо дотримання вимог законодавства у сфері ГВН, у тому числі ДПР РКК загальнодержавного значення, а саме: - наявність оригіналів документів; - вимоги до переоформлення документів; - вимоги щодо внесення змін до документів; - дотримання вимог проектних та дозвільних документів; - виконання особливих умов, встановлених спецдозволом; - виконання угоди про умови користування надрами; - виконання програми ро-

біт; - дотримання вимог ЗпН та охорони НПС; - підстави для припинення права користування надрами; - виконання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виданих за результатами проведення планових заходів органом державного нагляду (контролю), а також перелік НПА та НД, на підставі яких складено та яким відповідають питання, передбачені актом перевірки: - кодекси України; - закони України; - постанови КМ; - накази міністерств та інших органів виконавчої влади. При цьому, в останньому переліку відносно НПА та НД обов'язково вказуються: а) позначення; б) назв; в) вид та найменування органу, яким він затверджений; г) дата та номер.

Висновки. Таким чином, проведений порівняльно-правовий аналіз положень ст. 57 КпАП та ст. 65 КпН в частині порушення правил і вимог проведення робіт по ГВН дозволяє дійти наступних висновків.

1. Формулювання диспозицій статей кодифікованих актів адміністративного законодавства та ЗпН в частині відповідальності за порушення правил і вимог проведення робіт по ГВН відрізняються, але не суттєво, однак їх розуміння у викладених редакціях не можна визнати таким, що має однозначне тлумачення.

2. Для усунення трансгалузевої неузгодженості пропонується внести у згадані приписи КпАП (ст. 58) та КпН (ст. 65) відповідні зміни в наступних однакових редакціях: «... порушення вимог нормативно-правових актів, загальнодержавних та галузевих нормативних документів щодо проведення робіт по геологічному вивченню надр ...».

3. Для однозначності тлумачення наведених редакцій диспозицій вказані статті доповнити роз'ясненням наступного змісту: «Під загальнодержавними та галузевими нормативними документами щодо проведення робіт по геологічному вивченню надр слід розуміти документи, які встановлюють правила, загальні принципи чи характеристики різних видів геологічної діяльності або їх результатів, у тому числі національні і галузеві стандарти, настанови, кодекси усталеної практики, класифікатори та технічні умови».

Література:

1. Філатова В. К. Правове регулювання геологічного вивчення надр [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Філатова Вікторія Костянтинівна, Націон. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2008. – 192 арк.
2. Олійник О. М. Правове регулювання охорони надр за законодавством України [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Олійник Олександр Миколайович; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2010. – 205 арк.
3. Офіційний вісник України. – 2003. – № 24 (27.06.2003). – Ст. 1127.
4. Кірін Р. С. Об'єктивна сторона порушення права власності на надра / Р. С. Кірін / Законодавство України: проблеми систе-

матизації та перспективи розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 1-2 березня 2013 р. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2013. – С. 74-75.

5. Кірін Р. С. Самовільне користування надрами: варіативність суб'єктів та об'єктивної сторони правопорушення / Роман Станіславович Кірін // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 7 (141). – С. 97-104.
6. Кірін Р. С. Адміністративно-правова охорона геологічних об'єктів / Р. С. Кірін / Правове забезпечення соціально-економічного розвитку регіону : матеріали регіональної науково-практичної конференції (12 квітня 2013 р.) / За ред. А. Г. Бобкової. – Донецьк : ДонУ, 2013. – С. 155-156.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615 «Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами» // Офіційний вісник України. – 2011. – № 45 (24.06.2011). – Ст. 1832.
8. Офіційний вісник України. – 1999. – № 48 (17.12.99). – Ст. 2335.
9. Указ Президента України від 06.04.2011 р. № 391/2011 «Про Положення про Державну службу геології та надр України» // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29 (26.04.2011). – Ст. 1228.
10. Наказ Державного комітету природних ресурсів України від 13.12.2004 р. № 244 «Про затвердження Правил нормативного забезпечення геологічного вивчення надр» // Офіційний вісник України. – 2005. – № 7 (04.03.2005). – Ст. 411.
11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrdgri.gov.ua/>.
12. Офіційний вісник України. – 2005. – № 52 (11.01.2006). – Ст. 3246.
13. Офіційний вісник України. – 2013. – № 25 (09.04.2013). – Ст. 856.
14. Офіційний вісник України. – 2013. – № 36 (24.05.2013). – Ст. 1289.

Кірін Р. С. Геологические правонарушения: проблемы трансотраслевой кодификации

Аннотація. Стаття посвячена решению проблем кодифицированных актов геологического и административного законодательства при раскрытии составов правонарушений в сфере геологического изучения недр, а именно – нарушении права собственности на недра, требований по охране недр, правил и норм проведения геологических работ.

Ключевые слова: административные правонарушения, геологическое изучение недр, кодификация, правила и требования.

Kirin R. Geological offense: the problems of transbranch codification

Summary. The article is sanctified to the decision of problems of codified acts of geological and administrative legislation at opening of compositions of offences in the field of geological study of bowels of the earth, namely - violation of right of ownership on the bowels of the earth, requirements on the guard of bowels of the earth, rules and norms of realization of geological works.

Key words: administrative offenses, geological studies, codification regulations and requirements.